

EASHW TIPS – FOTO/AUDIO/VIDEO-OPNAMEN BIJ ONDERZOEK

Maak of gebruik geen opnamen van personen zonder hun expliciete toestemming.

12. OPNAMEN: WORDEN FOTO/AUDIO/VIDEO OPNAMEN VAN PERSONEN GEMAAKT OF VERZAMELD EN BEWAARD TIJDENS EN/OF NA DE DATA-ANALYSE?

Opnamen (foto/audio/video) **maken deelnemers herkenbaar**, ook audio-opnamen: iedere stem is uniek. Daarom beschouwen we vanuit ethisch oogpunt het verzamelen en bewaren van opnamen als ethisch meer risicovol. Let wel, volgens de EASHW-commissie is er **enkel een verhoogd ethisch risico als opnamen bewaard blijven tijdens en/of na data-analyse**. Als alle opnamen allemaal gewist worden na transcriptie en voor de start van de data-analyse, dan mag je bij vraag 12 dus “NEE” antwoorden. Als je de opnamen gebruikt tijdens de analyses en eventueel bewaard worden voor later (her)gebruik, dan antwoord je hier wel “ja”.

Denk hier niet enkel aan het gebruik van opnamen gemaakt door de onderzoekers, maar ook aan opnamen die deelnemers zelf aanleveren (bv. bij photovoice onderzoek). Vraag je deelnemers foto/audio/video-opnamen aan te leveren en zijn op die opnamen personen aanwezig, dan antwoord je hier ook “JA”.

We overlopen hier enkele belangrijke aspecten bij het maken of gebruiken van opnamen.

TOESTEMMING BIJ AUDIO/VIDEO/FOTO-OPNAMEN

Bij het maken van opnamen is de GDPR/AVG-wetgeving van kracht en dient deze nageleefd te worden. Je moet in de toestemmingsformulieren afzonderlijke toestemming voor opnamen en mogelijk (her)gebruik van opnamen voorzien. Bij twijfels neem je best contact op met de Privacy Commissie (privacy@uantwerpen).

- Toestemming vereist de naam/handtekening van de deelnemer (cfr. GDPR/AVG-wetgeving)
- Je vraagt **afzonderlijke en expliciete toestemming** voor audio-/video-/foto-opnamen.
 - Gebruik hiervoor een **afzonderlijke toestemmingsoptie** in het toestemmingsformulier. Zo kunnen deelnemers nog altijd toestemmen om deel te nemen aan je studie, maar niet toestemmen tot de audio-/video-/foto-opnamen.
- Je vraagt **bijkomende afzonderlijke en expliciete toestemming** voor het eventueel delen van audio-/video-/foto-opnamen.
 - Je dient expliciet te vermelden met wie opnamen gedeeld zullen worden.
- Je vraagt **bijkomende afzonderlijke en expliciete toestemming** voor eventueel later **(her)gebruik** van audio-/video-/foto-opnamen.
 - Je dient expliciet te vermelden voor welke doeleinden de opnamen kunnen (her)gebruikt worden.
 - Je dient expliciet te vermelden wie allemaal toegang zal verkrijgen tot deze opnamen.
 -

BEWAREN VAN AUDIO/VIDEO/FOTO-OPNAMEN

- Opnamen bewaar je steeds in **geëncrypteerde bestanden op beveiligde servers**.
- Gelieve opnamen **gescheiden te bewaren** van andere data indien mogelijk.
- **Informeel deelnemers** over waar en hoe lang opnamen bewaard worden en wie toegang zal hebben tot deze bestanden.

VERTROUWELIJKHEID BIJ AUDIO/VIDEO/FOTO-OPNAMEN

- Vertrouwelijkheid is vereist bij elke vorm van opnamen.
- Bij wetenschappelijk onderzoek betekent vertrouwelijkheid dat data waarin individuen herkenbaar zijn **enkel toegankelijk zijn voor de personen (onderzoekers) die hiervoor gemachtigd zijn** (voor wie je toestemming bekomt van de geportretteerden). Vertrouwelijkheid betekent ook dat je niet zomaar persoonsgegevens en of elke andere vorm van data ter beschikking stelt van anderen zonder dat je deelnemers hierover zijn ingelicht en hiermee actief hebben toegestemd.
- Deel opnamen dus niet zomaar: enkel als je daarvoor de expliciete toestemming van de geportretteerde hebt.
- Denk eraan om studenten of externe betrokkenen een **vertrouwelijkheidsverklaring** te laten ondertekenen. Die documenten voeg je toe aan je EASHW-aanvraag.

INDIRECTE BETROKKENEN BIJ AUDIO/VIDEO/FOTO-OPNAMEN

- Bij opnamen worden indirect soms andere personen betrokken.
 - Denk hierbij aan omstaanders in foto/video-opnamen of personen die herkenbaar vermeld worden tijdens audio-opnamen.
 - Denk aan het gebruik van photo-voice technieken waar deelnemers foto's maken en/of deelnemen om te bespreken tijdens het onderzoek.
- Vermijd waar mogelijk indirecte betrokkenheid van personen. Vraag deelnemers geen namen of andere identiteitsgegevens te melden van personen waarover ze praten. Maak opnamen in ruimtes waar geen andere personen dan de deelnemers aanwezig zijn.
- Indien toch indirect personen betrokken worden bij opnamen; licht hen in over de studie indien mogelijk en geef hen het recht al dan niet in te stemmen met hun indirecte betrokkenheid.

AUDIO/VIDEO/FOTO-OPNAMEN IN DE PUBLIEKE RUIMTE

- Het maken van opnamen van personen in openbare ruimtes is toegestaan, maar moet kenbaar gemaakt zijn.
- Kondig opnamen in de openbare ruimte aan, liefst op voorhand. Doe dit zeker wanneer de opnamen zelf niet heel erg zichtbaar zijn.
- Ben je opnamen aan het maken in de publieke ruimte en geeft iemand aan dat die niet herkenbaar wil zijn dan staak je de opname en verwijder je materiaal waarin deze persoon herkenbaar is.
- Opnamen mogen enkel voor wetenschappelijke doeleinden gebruikt worden en niet zomaar verder verspreid worden (ook niet tijdens presentaties).
- Niet iedereen wil herkenbaar zijn, zelfs in een publieke ruimte: respecteer dit.